

FEIXISMES

1.- Conseqüències polítiques i ideològiques de la 1a G. Mundial **DEMOCRÀCIES I TOTALITARISMES (1918-1939)**

1.1.- Democràcies consolidades

- Gran Bretanya
- França

1.2.- Democràcies recents i inestables: **CRISI DE LES DEMOCRÀCIES LIBERALS**

- Europa oriental i Europa Meridional
- Itàlia
- Alemanya

2.- Concepte de **FEIXISME**

3.- **Itàlia feixista (1922-1939)**

3.1. Conseqüències 1ª GM: crisi

3.2. Formació Partit Feixista

3.3. Consolidació Partit Feixista: "Marxa sobre Roma" i arribada poder

3.4. **DICTADURA**

3.5. Política econòmica

3.6. Política social i educativa

4.- **Alemanya**

4.1.- República Weimar (1918-1933)

- a) Feblesa de la República
- b) Formació del partit nazi

4.2.- Alemanya Nazi (1933-1939)

- a) Arribada al poder del nazisme
- b) Camí cap a la **DICTADURA**
- c) Construcció d'un règim totalitari
- d) Política econòmica: Autarquia. Indústria pesant: rearmament
- e) Política social: control ideològic.
Pureça racial
- f) Política exterior: expansió territorial

1. Conseqüències polítiques i ideològiques de la 1a G. Mundial

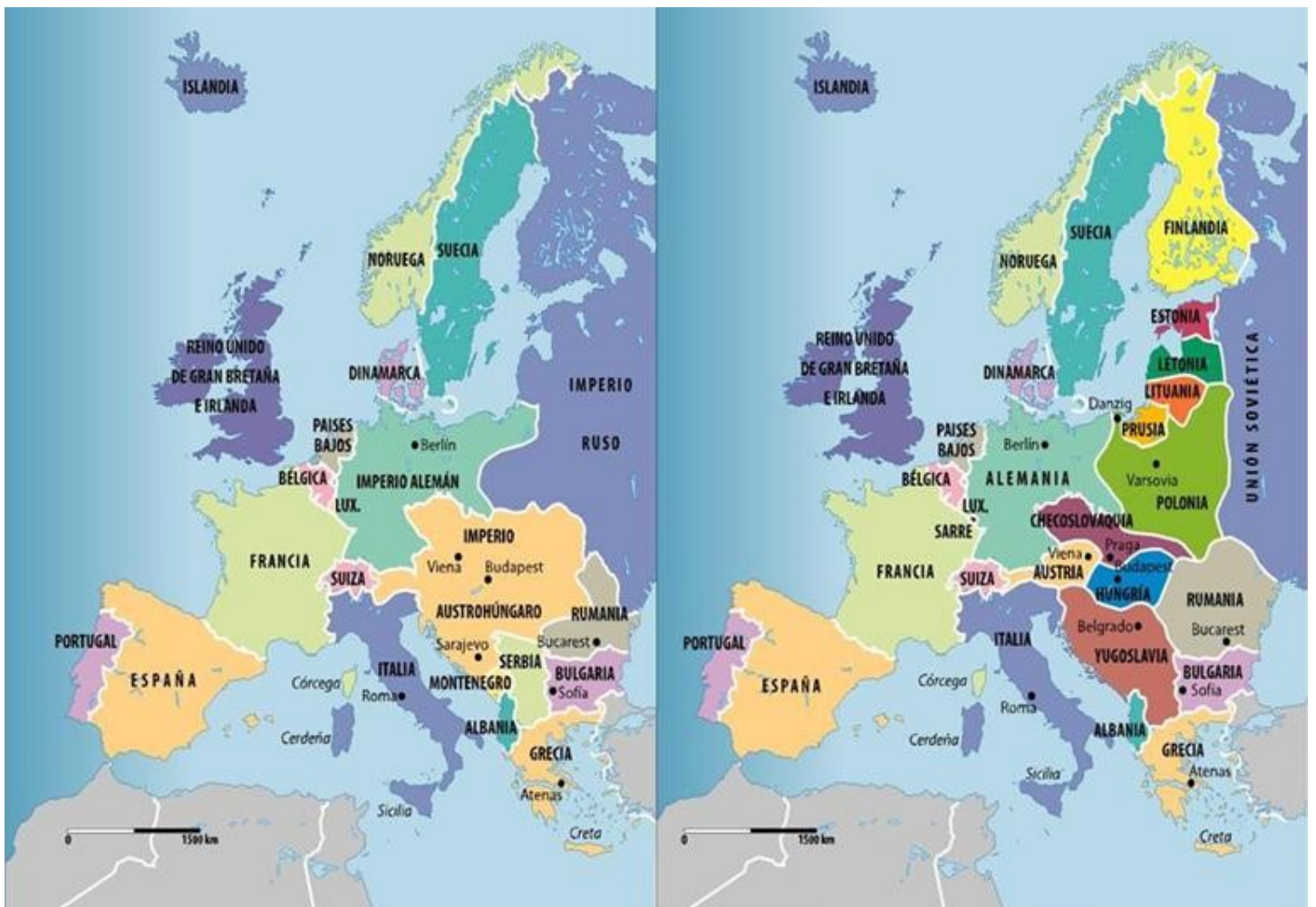
Conferència de Pau de París de 1919:

Tractat de Saint-Germain: Àustria, república

T. de Triannon: Hongria

T. Neuilly: Bulgària fou l'únic estat perdedor de la Primera Guerra Mundial que mantingué la monarquia com a forma d'estat.

T. Sèvres: Turquia . República de Turquia

Nous estats:

Txecoslovàquia (democràcia)

Iugoslàvia (integra: Cròacia, Eslovènia, Bosnia-Herzegovina,
Sèrbia, Montenegro)

Hongria (democràcia)

Estònia

Letònia

Lituània

Finlàndia

Polònia (democràcia)

Alemanya (democràcia)

Conseqüències polítiques i ideològiques de la 1a G. Mundial

1.1.- Democràcies consolidades

- Gran Bretanya
- França

1.2.- Democràcies recents i inestables

- Europa oriental i Europa Meridional
- Itàlia
- Alemanya

CRISI : conseq.: 1a. G. M.

----Econòmiques: PER DEUTES :

països guanyadors: amb EEUU

països perdedors: amb EEUU i amb països guanyadors

1929: crisi (crisi EEUU afecta a) Europa

----Social: conseqüència de la crisi econòmica: DESCONENT POPULAR

Influència de la R. Russa, classe treballadora demana:

REVOLUCIÓ DEL PROLETARIAT

Davant aquest descontent popular i la inestabilitat de la democràcia:
població dividida en:

- partits socialistes - comunistes - sindicats - proletariat (volen un model soviètic)
- burgesia (temor a una situació revolucionària)

DAVANT AIXÓ:

---- **CRISI DEMOCRÀTICA: 2 postures:**

**1.1.- PAÏSOS DE TRADICIÓ DEMOCRÀTICA: CONSOLIDEN
DEMOCRÀCIES**

Gran Bretanya:

França:

Països amb coalicions democràtiques: **Suïssa**
Bèlgica
Holanda

Socialdemocràcia: **Noruega**
Suècia
Dinamarca

1.2.- Democràcies recents i inestables PAÏSOS DE TRADICIÓ NO DEMOCRÀTICA: SORGIMENT RÈGIMS AUTORITARIS

Democràcies febles davant =
crisi econòmica + revoltes socials = **AUTORITARISMES**

AUTORITARISMES:

1. prometen establir ordre
2. exalçaven el nacionalisme
3. recolzar a : gran propietaris
exèrcit
església per aturar idees socialistes i comunistes

CAUSES

Els principals factors que van contribuir a l'ascens dels totalitarismes a l'Europa d'entreguerres van ser:

- La difícil conjuntura econòmica i social de la post-guerra.
- La Gran Depressió de 1929.
- El triomf de la revolució bolxevic.
- L'escassa tradició del sistema liberal-parlamentari en alguns països.

Exemples:

1920: Hongria, dictadura

1922: Itàlia Mussolini

1923: Espanya, cop estat Primo de Rivera (fins II Repúb. 1931-36)

1926: Polònia

Lituània

Portugal

1933: Àustria (canciller Dollfuss)

1933: Alemanya, Hitler

1934: Letònia
Estònia
Anyos 30: Grècia
Romania
Bulgària

2.- Concepte de FEIXISME

Feixisme: ideologia i moviment polític que defensa un nacionalisme extrem, l'exaltació de l'Estat per damunt de l'individu, el rebuig al liberalisme i a la democràcia, i el culte al líder. Desconfia de la raó, elogia la força, rebutja el pacifisme i defensa la legitimitat de la violència.

- nacionalisme
- exalçament Estat (més que els drets i llibertats dels ciutadans)
- rebuig del liberalisme i democràcia
- culte al líder: Duce, Führer, Caudillo
- rebuig al racionalisme
- exalça: fanatisme, obediència cega a una figura
- legitimitat de la violència, força i guerra

3.- Itàlia feixista (1922-1939)

- 3.1. Conseqüències 1ª GM: crisi
- 3.2. Formació Partit Feixista
- 3.3. Consolidació Partit Feixista: "Marxa sobre Roma" i arribada poder
- 3.4. DICTADURA
- 3.5. Política econòmica
- 3.6. Política social i educativa

3.1. Conseqüències 1ª GM:

- Malgrat país guanyador a la guerra: GRAN CRISI:
 - social: descontent: - **moviments vaguístics**
 - **ocupació terres**
 - política: - **monarquia** (Víctor Manuel III) **parlamentària** (de coalició entre Partit Socialista i Partit Popular) **inestable**
 - **sentiment nacionalista**
 - econòmica: apujada preus
nivell vida: baixa
fam
atur
- Davant aquesta situació tensa 2 GRUPS:
 - A) TREBALLADORS: obrers, pagesos

1919-1920: revolucions obreres que damanen un govern similar al soviètic (**bolxevització**): la indústria i la terra per qui la treballa (la burgesia NO està d'acord)

- B) BURGESIA, MILITARS: més reaccionaris, més nacionalistes, no comunisme ni socialisme (pensen acabar amb revolucions amb la força)
formen el partit feixista:

3.2. Formació Partit Feixista:

1919: Mussolini amb "Fasci Italiani di Combattimento" ("camises negres") nacionalistes, antics combatents i joves ultradreta ataquen tota agrupació socialista-obrera-comunista

1921: Mussolini: crea **Partit Nacional Feixista (PNF)**: gran recolzament econòmic (financiat per burgesia, policia i exèrcit).

El Partit Nacional Feixista va tenir, 1r, el suport de sectors obrers descontents amb la situació política i social, però sobretot amb el de la **petita burgesia**, atemorida per la crisi i l'ascens de les forces revolucionàries obreres. Aviat va rebre també el suport dels **industrials**, els **grans propietaris de terres**, alguns sectors de l'**exèrcit** i del govern mateix, ja que el consideraven **útil per frenar el socialisme** i el consumisme. A més a més, va rebre l'ajuda financera de la Cofindustria, la major organització patronal italiana.

Programa:

- defensa els temes socials (populisme)
- defensa propietat privada
- nacionalisme
- projecte expansionista i militarista (presensió de reconstruir l'Antic Imperi Romà)
- Uniforme: camises negres
- glorificació del passat Imperial Romà (simbologia, estètica, salutacions,...)
- ajuda financiera burgesa
- esquadres feixistes i complicitat de la policia

1922: partit feixista capaç de mantenir el funcionament del país durant una vaga d'esquerres: es guanya la simpatia de la classe mitjana quan van anunciar que el govern no és capaç de tenir ordre i autoritat i

3.3. Consolidació Partit Feixista: "Marxa sobre Roma" i arribada al poder

1922: El cop definitiu que va portar el feixisme al poder va ser la "**Marxa sobre Roma**" l'octubre de 1922, quan milers de "camises negres" van ocupar els edificis públics de la capital i van començar a controlar les institucions i les comunicacions del Nord d'Itàlia. Amb la **Marxa sobre Roma** els feixistes pretenien

reclamar el poder davant la incapacitat del govern per restablir l'ordre i l'autoritat. El govern va dimitir. Dissolució del Parlament

1922: nomenament primer ministre per part del rei Víctor Manuel III d'Itàlia (aconsellat pels militars, es va negar a reprimir els feixistes i va decidir lliurar el govern a Mussolini)

1924-25: únic poder, eliminant qualsevol forma democràtica (ex. assassinat del diputat socialista Matteotti) d'oposició i va acabar per transformar el seu govern en un règim dictatorial: PARTIT ÚNIC que controla tot

3.4. DICTADURA:

- exaltació de la figura del DUCE
- no sindicats i no partits **Lici Roco**
- censura (prensa)
- reconciliació amb l'església
- policia agressiva
- Adhesió de l'Església Catòlica: **Pactes del Laterà:** papa Pius XI reconeix el Regne d'Itàlia (Roma com a Capital) a canvi el govern **concedeix** al Vaticà una renda anual **UNIÓ ESGLÉSIA - ESTAT**
- **Política exterior: remilitarització territoris colonials**
desig de tornar a ocupar territoris europeus

3.5. Política econòmica:

- + **intervencionisme estatal:**
 - obres públiques
 - compra per part de l'estat empreses amb dificultats (així aconseguen control empresarial)
- + **proteccionisme**
- + **autarquia** país que limita o restringeix el comerç amb la resta del món, i que no és afectat per les influències externes, i depèn,

completament, dels seus propis recursos. Aquest concepte també es coneix com a **economia tancada**.

El país no va sortir de la pobresa. Va beneficiar als afins al Partit Feixista

3. 6. Política educativa:- molt lligada al catolicisme

- **Educació i religió es retroalimenten**
- des d'infants: afiliació al partit i sindicats (ex.: Opera Nazionale Balilla i Opera Nazionale Dopolavoro)
- mestres: camisa negra. Professors: jurar fidelitat
- mitjans de comunicació: propagandístics
- cinema: producció pròpia: propagandístic: Cinecittà

4.- Alemanya

4.1.- República Weimar (1918-1933)

- a) **Feblesa de la República**
- b) **Formació del partit nazi**

4.2.- Alemanya Nazi (1933-1939)

- a) **Arribada al poder del nazisme**
- b) **Cami cap a la DICTADURA**
- c) **Construcció d'un règim totalitari**
- d) **Política econòmica: Autarquia. Indústria pesant: rearmament**
- e) **Política social: control ideològic.**
Pureça racial
- f) **Política exterior: expansió territorial**

4.1.- República Weimar (1918-1933)

- a) **Feblesa de la República**
- b) **Formació del partit nazi**

Després de I G.M.: Imperi substituït per R. Weimar **Constitució de la República**

a) Feblesa de la República

Les dificultats que va haver d'afrontar la República de Weimar els anys 30 van ser les següents: **Crisi:**

- **política:**

descontets per Tractat de Versalles

1918: abdicació Guillem II

1919: govern inestable i molt fràgil (coalició : socialdemòcrates liberals i el centre catòlic)

1919: aixacaments d'esquerra **Lliga Espartaquista** (model sovièet)

1920: grups nacionalistes acusen govern traïció per firmar Tractat Versalles

1920: Primer cop d'Estat que fracasa per coincidir amb vaga general

1923: Segon cop d'Estat de Hitler amb suport del general Ludendorff = **Fracasa** . Hitler detingut i 6 mesos a presó. Escriu "Mi lucha")

1925: Mariscal Hindenburg (màxima figura de l'exèrcit) guanya eleccions = **PRESIDENT REPÚBLICA** (conservador)

– **Econòmica: DEUTES**

- PAGAR indemnitzacions

- perdre les colònies d'ultramar i territoris rics en jaciments minerals i molt industrialitzats, que van passar als vencedors (Ruhn)

- Gran Depressió després del **crac de 1929** va fer que la **desocupació augmentés**

– **social:** enfrontaments:

militars

radicals

atur: 1931: **milions d'aturats: població en contra govern**

La República va ser incapaç de guanyar-se el suport dels ciutadans. La seva marcada política industrialista i la crisi de la postguerra va fer que els sectors agrícoles i les classes mitjanes, respectivament, li donessin l'esquena.

La República es va decantar cap a la dreta i cada vegada va ser més tolerant amb els sectors colpistes nazis, permetent que les milícies paramilitars de la SA i les SS actuessin amb relativa impunitat.

Davant això:

2 grups:

a) Partit Obrer

b) Partit Nacionalsocialista Alemany (repressió anticomunista)
dirigit per Hitler

b). Formació del partit nazi

- El partit nazi es va formar en un context econòmic molt difícil: **crisi econòmica i el desordre polític**
 - deutes de guerra
 - les fortes reparacions que Alemanya havia de pagar als vencedors va
 - persones es van arruïnar
 - una bona part de les petites empreses van haver de tancar
 - pujada espectacular dels índexs de desocupació.

L'augment del malestar social va afavorir la difusió del discurs radical nazi es van fer més receptius al nacionalsocialisme.

1920: Programa NSDAP (Partit Nacionalsocialista dels Treballadors Alemanys)

- Persecució de comunistes i socialistes
- no marxisme
- no jueus
- agressius
- unificar tots el territoris per "germans de raça" (Alsàcia, Lorena, Bohèmia)
- contraris a la democràcia
- no capitalisme
- idees proteccionistes (economia)
- nacionalisme extrem

1921: Hitler cap del partit.

SA: esquadrions paramilitars
coacció adversaris
molt violents
"camises marrons"

1923: Segon cop d'Estat de Hitler amb suport del general

Ludendorff = **Fracasa** . Hitler detingut i 6 mesos a presó. Escriu "Mi lucha")

1923: Führer del partit: creació de les SS

– **Nazisme:** ideologia del Partit Nacionalsocialista basada principalment en la superioritat de la raça ària, l'antisemitisme, l'anticomunisme, la negació de la democràcia i la creença en el líder, el Führer.

4.2.- Alemanya Nazi (1933-1939)

- a) Arribada al poder del nazisme
- b) Cami cap a la DICTADURA
- c) Construcció d'un règim totalitari
- d) Política econòmica: Autarquia. Indústria pesant: rearmament
- e) Política social: control ideològic.
Pureça racial
- f) Política exterior: expansió territorial

a) Arribada al poder

1929: Crisi = DESCONTENT = afavoreix DIFUSIÓ IDEES NACIONALISTES

1932: Nazis guanyen eleccions (196 diputats nazis i 100 socialistes/comunistes) = COALICIÓ però conservadors per por al comunisme : es decanten per NOMENAR Hitler primer ministre del Govern

L'èxit electoral dels nacionalsocialistes el 1932 s'explica per:

– difícil conjuntura econòmica per crisi 1929

- suport classes mitjanes, els pagesos arruïnats i els obrers desesperats davant la misèria i l'atur.
- adeptes entre: militars i antics combatents i entre la burgesia, que desitjava un poder fort.

1933: Hitler jura una nova Constitució

b) Cami cap a la DICTADURA

Incendi de l'edifici del Reichstag. Es culpabilitza al comunisme de l'autoria de l'incendi, tot i així, Hitler es va beneficiar àmpliament d'aquest fet

1933: Hitler aconsegueix que President Hindenburg:

- dissolgui Parlament
- convoqui noves eleccions

noves eleccions : 43% nazis i 30 socialistes

no poder absolut però catòlics li donen el poder

- etapa de terror: camises marrons
 - limita premsa
 - limita sindicats

1934: mort d'Hindenburg: automàticament el càrrec de president passa a Hitler. Així, concentrà tots els poders: **FÜHRER (cap suprem)**

c) Construcció d'un règim totalitari

CONTROL TOTAL

Política implantada pel règim nazi va consistir principalment en:

- **dissolució del Parlament (Reichstag)**
- va permetre a Hitler governar mitjançant **decrets presidencials**

- **il·legalització del Partit Comunista i del Partit Socialista**
- **creació de l'únic partit legal a Alemanya, el Partit Nacional Socialista**
- **la dissolució de tots els parlaments regionals (länder)**
- **camps concentració**
- L'ampliació d'atribucions de la **Gestapo**, la policia secreta alemanya encarregada de la **repressió dels opositors al règim i del control sobre l'opinió pública**.
- La creació de **camps de concentració** i l'aplicació d'una política sistemàtica d'**extermini per raons polítiques i racials**.
- La planificació de programes d'eutanàsia per **eliminar els malalts mentals i els discapacitats**.
- Les actuacions **contra grups minoritaris** com els jueus, els gitanos, els Testimonis de Jehovà, etc.
- **Genocidis**
- **persecucions**
- **ràdio i premsa armes propagandístiques**
- **prohibició de vagues i sindicats**
- **Nit dels ganivets llargs** : 30 de juny i el 2 de juliol de **1934**, règim nazi va dur a terme un seguit d'arrests i execucions polítiques per garantir la total submissió del partit a les directius de Hitler.

d) **Política econòmica: Autarquia. Indústria pesant: rearmament**

- **dirigisme estatal**, que tenia com a objectiu l'**autarquia econòmica**.
- **Pla Quadriennal d'autoproveïment econòmic i foment d'una indústria de substitució capaç de produir totes les matèries**
- L'Estat fort control sobre els preus i els salaris
- **plans d'obres públiques per posar fi a l'atur**.

- **indústria pesant**, sobretot a la **d'armament**, que va assolir un gran desenvolupament gràcies a la **política de rearmament**.
- **Beneficis: minoria afins al règim**
- **Peors condicions laborals dels obrers**
- **No sindicats**

e) **Política social: control ideològic.**

Política educativa:

- finalitat de l'educació: adoctrinar la joventut en la noció i el sentiment de raça fins que s'autoconvencessin de la necessitat de la puresa de sang.
- **Ministeri de Cultura i Propaganda**, confiat a Goebbels, per garantir la conformació d'una cultura i un pensament basats en les idees racistes i nacionalistes, dedicant grans esforços a l'educació dels joves.
- depurar professors d'escoles i universitats
- introduir la **censura a les aules i en els llibres de text**.
- fomentar les organitzacions d'esbarjo i d'educació juvenil, entre les quals van destacar les **Joventuts Hitlerianes**.

Pureça racial

- defensa la puresa racial, exalta la **raça ària** mitjançant l'exclusió dels qui presenten qualsevol discapacitat, de les minories ètniques, els dissidents, etc.
- La **Nit dels vidres trencats** la nit del 9 de novembre de **1938**. La persecució contra ciutats jueves de tot el país. Es van produir milers d'arrests, desenes d'assassinats, es va destruir més de 7000 comerços jueus i van ser incendiades les sinagogues.

f) **Política exterior: expansió territorial**

Iligada al concepte de superioritat racial i a la voluntat d'implantar un nou ordre a Europa, un Imperi sotmès al domini germànic, i a l'aniquilació del seu enemic màxim: el bolxevisme rus.

Similituds i diferències entre el feixisme italià i el nazisme:

	Feixisme italià	Nazisme alemany
<p>Líders</p> <p>Tots dos eren de culte, concentraven en la seva persona tots els poders, encarnaven l'Estat i eren els caps dels partits únics respectius.</p>	<p><i>Duce</i> en el feixisme italià.</p>	<p><i>Fürher</i> en el nazisme alemany.</p>
<p>Organització de l'Estat</p> <p>En tots dos casos es produeix una exaltació de l'Estat per damunt dels drets i les llibertats individuals.</p> <p>El règim polític és autoritari, imposat amb violència i mantingut amb el terror, totalment</p>		

<p>sotmès a una ideologia oficial.</p>		
<p>Organització econòmica</p> <p>En tots dos casos es va produir un fort intervencionisme estatal per assegurar l'autarquia econòmica, sense qüestionar ni posar en perill el sistema capitalista.</p>	<p>A Itàlia es van adoptar polítiques proteccionistes i hi va haver una gran inversió en obres públiques.</p>	<p>A Alemanya es va donar prioritat a la indústria pesant, sobretot a l'armament.</p>
<p>Política social</p> <p>tant en el feixisme italià com en el nazisme alemany es va produir un estricte control ideològic i social, i es van fer grans esforços en el terreny de l'educació per assegurar l'adhesió de les</p>		

<p>noves generacions.</p>		
<p>Política exterior</p> <p>Tots dos règims van promoure l'expansionisme territorial.</p>	<p>En el cas italià, es va iniciar una campanya per recuperar els territoris irredempts i per assegurar territoris colonials a Europa i a l'Àfrica.</p>	<p>En el cas alemany, aquesta política anava lligada al concepte de superioritat racial i a la voluntat d'implantar un nou ordre a Europa, un Imperi sotmès al domini germànic, i a l'aniquilació del seu enemic màxim: el bolxevisme rus.</p>

